

Stichtelyke liedekens

P.A. Dreyer

bron

P.A. Dreyer, *Stichtelyke liedekens*. Hendrik Rintjes, Leeuwarden 1684

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/drey001stic01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

The logo for the Digital Bibliography and Bibliography Network (dbnl) is displayed in a blue, lowercase, sans-serif font.

Voor-reden.

Vraegt gy goedt-gunstige Leeser, wat oorsaken my beweegd hebben, om dese Liedekens te dichten? Ick sal 't u seggen: Ick hebbe gelesen in de Schriften van D.V. Coornhart, ende oock bevonden by ervaringe, dat 's menschen gedachten nimmermeer ledigh, noch stil en zijn, maer dat men gestadigh, als 't ooge waeckt, op 't een ofte op 't ander denckt: Ja oock wel slapende, 't welck men droomen noemt. Nadien men dan nimmermeer sonder gedachten is, noch wesen kan, ende quade gedachten van Godt af-scheyden, ende men niet altijdt op eenderley wijze op goede dingen denckt, soo hebbe ick, als ick somtijds ledigh was,

ofte alleen over 't veldt ginck, om niet te dencken op yet dat quaed was, in mijn gedachten voorgenomen een Liedt te dichten, ende daer mede mijne gedachten beesich gehouden.

Ten tweden, mijne kinderen wilden haer eygen geluydt oock somtijdts wel hooren ende singen. Al waerom ick haer al hadde geleert de wijsen van sommige Psalmen Davids, maer om dat dese niet altijdt, als Jonge luyden te samen komen, gesongen worden, maer somtijdts wel Liedekens, die in amoreuse Boecken staen, welke Liedekens ick van mijne Kinderen niet begeerde gesongen te hebben, om datse doorgaens vol van argernisse ende enkele aenlockselen ten quaden

zijn, heb ick voor haer dese Liedekens te samen gestelt, niet soo deftigh, ofte ernstachtigh, als wel de materie somtijds vereyschte, om dat ick sorgde, dat mijne Kinderen noch jongh zijnde, daer al te kleynen lust toe souden hebben, ende de selve niet, of weynigh singen, hebbe daerom de selve soo geschickt, dat sommige daer van al eenigen couleur ende gemeynschap hebben met boerderye: doch, soo veel my bekend is, sonder aenstoot, of argernisse, ende in 't minste niet aen-lockende ten quade, sommige, als Historien van verleeden bekende saken, als drie Liedekens van drie harde Winters, een van de Zee-sieckte, en dat ick in 't ys by na verdroncken

hadde, een van geluck wenschen aen Jonge Lieden, andere tot vermaeck, doch eerlijck ende stichtelijck, als van de jonge suygelingen, van een groote Maeltijdt, groote reyse, Twespraeck tusschen Ouderdom en Jeughd, ende andere, gelijkmen lesen, sien en singen mach. Ick hebbe daer in gehandelt gelijk sommige Kocken, die geen middel hebbende om door groote kostelijckheyt de spijsse lekker te bereyden, nochtans haer beste doen, om de selve soo toe te maken, datse gezondt zy, ende daerom die Gasten aengenaem, hope hebbende datse mijn Kinderen, ende andere, diese singen mogen, soudon mogen stichten, ende lust geven om tot meerder kennisse te ko-

men, waer op ick voornamelijck gesien ende 't ooge gehadt hebbe, ende geensins om mijne konste, ende verstant bekent te maken, alsoo ick 't daer voor houde, dat Liedekens dichten, ende Rymen maken, meer verachtinge, dan groot-achtinge toebrenght, Also men siet dat Refereyn-dichters, Rijmen-ende Lied-dichters, doorgaens worden getelt, onder 't geselschap van ydele, ende enichsins lichtveerdige menschen: gelijk mede in die selve Valuatie, gemeenlijck gerekent worden de Musicanten, ende die op Instrumenten spelen, even wel heb ick het Lied-dichten niet nagelaten, gelijk blijkt, het daer voor houdende, datmen t' onrecht, alle dese Konsten veracht, alsoo men

meest alle dingen wel ende qualijk gebruycken kan: ende soude wel wenschen, van alle dese Konsten te hebben rechte kennisse, indien ons niet geleert en werde ons te laten genoeg met 't geene voor handen is: Voorder als ick die Liedekens van sommige geleerde, ende konstige Dichters lese, so kan ik wel sien, dat de mijne slecht, sober ende onvolmaekt zijn. Maer wat is daer aen gelegen? men verwacht van een keerse, die maer een once weeght, soo veel lichts niet, als van eene die een pondt weeght, ende oock, die maer een Talent heeft ontfangen, ende neerstigh is, om 't selve wel aen te leggen, sal bevonden worden wel gedaen te hebben, ende die in 't Prediken,

Boeck-schrijven, Rymen maken, ende Lied-dichten, dit als sijn oogmerk ende wit vast houd, dat hy met alle macht arbeyde, ende sijn beste doe, om de menschen op 't hoogste te recommanderen 't geloove aen onsen Heere Jesum Christum, ende een onbevlekt, vroom, ende Godtsaligh leven te leyden, die predikt, Boek-schrijft, Rijmt, ende Lied-dicht wel, de een wat geleerder ende konstiger, ende d'ander wat ongeleerder ende slechter, alsoo ick dit houde voor het voornaemste hooftpoint van de gantsche Christelijke Religie. Dus verre van d'oorsaken: Ik sal U E. dan, mijn suchtige Sangers en Sangeressen, met langer voor-reden niet ophouden, Singht dan met ver-

maeck het navolgende, gy honich-suygende, betemde en geschikte Jeucht, en ook gy bedaeghde, in wiens herte noch Jeughds geheugen woont, Singht dan Honigh-Byetjes, uyt dit mijn slecht gebloemt, soo veel soets, als ik u uyt goeder herten wensche tot deucht en saligheyt, behaeght U. L. mijn werck, en vint gy daer eenigh vermaeck in, ik sal 't uwe gunste meer dan mijn kunste toeschrijven; Is 't ook dat gy 't soo aerdigh en vloeyende niet en vint, als 't wel zijn mochte, geeft de schult mijn Vriessche plompigheyt, ik hebbe gedaen 't geen ik vermochte, maer niet soo ik geerne begeerde, bidde daerom U. L. gy goetgunstige, beschermt my tegen de neuswijse Grijners, die soo haest als haer de besneeude hayren vertoonen, alle Jeuchts vermaek (hoewel eerbaer) t' enemael na Lethes poel versenden, dat is, geheel in vergetinge stellen, Ick daer tegen en voor, wensche U.L. eeuwige welvaert, die Godt U.L. verleene.

Amen.

Het eerste Liedt.***Stemme: Het was een aerdigh Boerken.***

1.

ONder alle die dieren,
Die den Heere geschapen heeft,
En isser in alle manieren
Geen dat soo ellendigh leeft,
Als den mensche vry,
Want hoe wel dat hy
Over alle dieren regeert,
Terstont in sijn geboort
Men ellende hoort,
Wel weenen ende klagen weert.

2.

Als nu het kindt geboren
Ter werelt is voort gebracht,
Veel arbeyts en moeyte wilt hooren,
Veel onrust dagh en nacht
Den Moeder dan heeft,
En den Vader begeeft
Hem ook om te dragen sijn last,
Met varen ter zee,
Of arbeyden mee,
Of komanschap, nae dattet past.

3.

Die Moeder dan vol sorgen

Men vlytigh haer beste doen siet,
 Haren arbeydt avondt en morgen
 Acht sy ghelijcken niet,
 Als 't kindt wel ghedijt,
 Soo gaet sijnen tijdt,
 Met weynigh verstande vast door,
 Die spelende Jeughd
 Heeft dan meest sijn vreughd,
 Want hy en sorght nergens voor.

4.

Oudt zijnde vijf ses jaren
 Ter schoolen men hem dan stiert,
 Al waer hy wel ongaren
 Van den Meyster wordt geregiert,
 Door onwil hy dan
 Niet wel leeren kan,
 Om dat hy daer weynigh op past,
 Seer noode hy leert,
 Maer 't spelen begeert,
 Want 't is hem een groote last.

5.

Komende noch wat vaerder,
 Tot tien of twaelf jaren oudt,
 Wort sijnen last metter tijt swaerder,
 En wast met hem op menighfout,
 Een ambacht voor al
 Hy dan leeren sal,
 Om mede te winnen sijn broodt,
 Soo moet hy dan langh,
 Met seer nau bedwangh,
 Een Meyster gaen dienen uyt noodt.

6.

Dus dan zijnde verbonden
 Onder den Meyster subjeckt,
 Soo wenscht hy tot vele stonden,
 Kondt ick maer mijn ambacht perfeckt,
 Ick soude van hier gaen,
 En dus niet meer staen,
 Zijnde verbonden soo seer,
 Nae vryheyt hy hoopt,
 En den tijt die verloopt,
 Hy krijght in 't end sijn begeer.

7.

Hebbende dan verkregen
 Den langen gewenschten vryheyt,
 Soo wort hem dan alderwegen
 Het perickel eerst voren geleydt,
 Neemt hy dan sijn loop,
 Als den meesten hoop,
 En volght sijn vleesch es raedt,
 Ziel ende lichaem
 Brenght hy dan te saem
 In eenen seer quaden staet.

8.

So hy door goede vermaningh,
 Hem wel onderwijsen laet,
 En Godes woordt onderdanig,
 Om te beleven, aenvaet,
 Een seer grooten strijdt
 Hem dan metter tijdt
 Noch wel ontmoeten sal,

In summa ghy meught
 Geen volkomen vreught
 Hier hebben in 't aertsche dal.

9.

Ist dan dat hy gaet houwen,
 En trouwet een jonge Maeght,
 Terstont sal vermenichvouwen
 Sijnen last, waer over hy klaeght,
 Want soo hy so veel
 Niet winnen kan heel
 Als 't huysgesin wel behoeft,
 In armoede hy valt,
 Veel trist en twespalt,
 Krijght hy, en wort dickwils bedroeft.

10.

Maer soo hy door Gods segen,
 En neersticheyt, die hy doet,
 Geluck heeft aller-wegen,
 Vergadert veel tijdelijck goet,
 Veel tegenheyt sal
 Hem oock over al
 Ontmoeten, want niemant daer leeft
 Die geen tegenspoet
 In 't vleesch, of ghemoet,
 Seer menichvuldigh en heeft.

11.

Eyndelijck is mijn verklaren,
 En dit is mijn liedts Fondament,
 Datmen, van sijn jonge Jaren

Tot datmen het leven weer endt,
 Den meesten tijdt,
 Hier wel verslijt
 Met tegenheyt menigertier,
 Of pijnen en smert,
 Of droefheyt in 't hert,
 Tot dat ons den doodt neemt van hier.

12.

Waerom ick concludere,
 En houde voor goeden raedt,
 Datmen Godts ghebodt en leere
 Met ernst, vrywilligh aen-vaet,
 En heel ongeveyst,
 Soo die Schriftuer eyscht,
 Van herten sijn beste doet,
 Godt sal, nae dit leven,
 Het eeuwigh dan geven,
 Door sijn genade goed.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het tweede Liedt.

Stemme: Aanhoort nae mijn verklaren.

1.
 MEt arbeydt alle dagen,
 En groote moeyte veel,
 Moeten wy, met beklagen,

Ons tijdt verslijten heel,
 Alsmen savonts, met lusten,
 Te bedde gaet om rusten,
 Soo is het kindt verkeert,
 Men weet niet wat het deert.

2.

't Lichaem is dan wel moede,
 Die ooghen zijn vol slaep,
 Maer 't kindt, als de onvroede,
 Gaept al den ouden gaep,
 Dan moet die Moeder singen,
 Sy en kan 't kindt niet dwinghen,
 En wiegen langen tijdt,
 Of 't kindt wel luyde kryt.

3.

Soeje na ny, ghemeenlijck
 Is haren eersten sangh,
 Ende dat niet alleenlijck,
 Maer roery, roery langh,
 Hard wiegen en haer sussen,
 't Hooft schrabben, en 't kindt kussen,
 Oock seydt sy wel eens koen,
 Wat sal dyn Moer dy doen.

4.

Ist dan noch niet te vreden,
 Maer huylt noch even luydt,
 Soo neemt sy dan den wreden
 By haer ter wiegen uyt,
 Leyt hem 't aen borst te suygen,

Dan grijnt en gnort den sluygen,
Somma den slape soet
Den Moeder missen moet.

5.

Overlegh dese winste,
Ghy Jonghe maeghden wel,
Want dat is noch het minste,
Dat u ontmoeten sel,
't Begin is, deur uw' jeughde,
Vol soetigheyt en vreughde,
Maer 't eynd, hier wel op past,
Dat moet dragen den last.

*Weynigh onderwind
Maect groote rust.*

Het derde Liedt.

Stemme: Aenhoortna mijn verklaeren,

1.

MYn tongh is nu gheneghen
Te dichten een nieu Liedt,
Hoe wel men aller weggen
Nu veele droefheydt siet,
Soo datmen hem tot singen,
Of tot vrolijcke dingen
Niet kan begeven seer,
Maer tot suchten veel eer.

2.

Als ick hoort mijn verklaeren,
 Gedenck den soeten tijdt,
 Die wy nu lange Jaren
 Hier hadde met jolijt,
 En hoe wy, na ons wenschen,
 Vrede met alle menschen
 Hadden door Godts genaed,
 Ons schiede leed, noch quaed.

3.

't Was oock in Gods gemeente
 Liefde, en vrede soet,
 't Scheen een vleesch, een gebeente,
 Een hert, en een gemoedt,
 Al 't geen dat wy begeerden
 Hadden wy hier op eerden,
 't Was als een Paradijs
 Godt alleen b'hoort den prijs.

4.

Maer door des Duyvels listen,
 En onse leven boos,
 Quamender vele twisten,
 En tweedracht reukeloos,
 De liefd' is wegh geweken,
 Men konst' niet doen, noch spreken,
 Het word', door quaeden raed,
 Al genomen in 't quaedt.

5.

Dan door verscheyden reden

Hadde men geern gehad
 Dat yeder we'er met vreedem
 Sou gaen op 't rechte pad,
 En 't geen dat was bedreven
 Malkander soud' vergeven,
 Maer sonder Godts handt siet
 Kan men uytrechten niet.

6.

Maer 't is, nae lange beyden,
 Daer toe gekoomen noch,
 Dat van een zijn gescheyden
 Veel lieve vrienden, och!
 Waerom dat veel nu trueren
 In Jerusalems mueren,
 En beweenen den val
 Van den Bruyd Zyons al.

7.

Daerom is nu mijn raeden,
 Ende ernstelijk vermaen
 Aen die, door Godts genaden,
 Noch hoopen dat sy staen,
 Dat men in alle Steden
 Met vyerige gebeden
 De Heer valle te voet,
 En bidde met ootmoet.

8.

Dat Godt ons voort beware
 Door onvreed, ende twist,
 En ons oock openbare

Waer in ons heeft gemist,
 En voorts van deser stonden
 Ons behoede van sonden
 In een vroom leven nieuw,
 Hier met vrienden adieu.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het vierde Liedt.

Stemme: Ick gingh noch huynen morgen

1.
 BEdroeft, ende verslagen
 Ben ik in 't herte mijn,
 Als ick peyns alle dagen
 Om eeuwich zaligh zijn,
 En dan gedenck mijns levens gangh,
 Tot Godt moet ick dan klaghen
 Van druck, want my is bang.

2.
 Geheel tot quaedt geneghen
 Bevind ick mijnen aert,
 Vol boosheyt aller wegen
 Mijn vleesch hem openbaert,
 't Goed dat ick prijse en doe ick niet,
 Maer 't quaed, 't welck my staet tegen,
 Dickwils van my geschiedt.

3.

Oock niet een goed gedachten
 Van selfs ick hebben kan,
 Waerom ick dagh en nachten
 Mijn Godt wil roepen an,
 Dat hy verlichte sijn dienaer swack
 Door 's heyligen Geests krachten
 Al van der sonder pack.

4.

Weest sober, en wilt waken,
 Schrijft den Apostel wel,
 Want den Duivel gaet vaeken
 Rontom als een Leeuw fel,
 Ende soeckt wien hy verslinden mach,
 Maer wilt voor alle saken
 Wederstaen sijn aenslach.

5.

Met velerleye listen
 Den Duivel ons bevecht,
 Daer wy niet op en gisten
 Hy ons te voren lecht,
 D'een gierigheyt d'ander hovaerdy,
 Seecten, nijdt, haet, en twisten,
 Geveynstheyt, huylery.

6.

Elck weet nu selven beste
 Waer sijn gemoet toe streckt,
 Laet ons daerom de reste
 Ons levens voort perfeckt

Altijt strijden tegen het sondigh vleesch,
En leven tot in 't leste
Na Godts gebodt en eysch.

7.

Godt sal genade geven
Die hem vreest en ontsiet,
En 't geen dat is bedreven
Heel schelden quijt om niet,
Alsmen maer neerstigh sijn beste doet,
En voort soo langh wy leven
Altijt schicken na 't goet.

8.

Die Heer aensiet genadigh
Eenen gebroken geest,
En die hem oock gestadigh
In ootmoet dient en vreest,
Die Heere geensins verstoten sal,
Nu wees ons' Godt weldadigh
Hier meed' bevolen al.

*Weynigh onderwind
Maect groote ruste*

Het vijfde Liedt.***Stemme: O Godt wy dancken dijner goet.***

1.

HEere Godt Hemelsche Vader goed;
 Wy dancken u voor uw' weldaden,
 Die wy ontfangen overvloet,
 Van u uyt grooter genaden,
 Veel meer dan wy hebben verdient
 Ghy ons Heer mildelijk verliet,
 Wilt ons ook de ghenade bewijsen
 Ons' ziele met u woord te spijsen.

2.

Wy bidden oock, door Christum fijn,
 Dat ghy niet wilt gehingen
 Dat ons hert soude gewortelt zijn
 In aertsche verganckelijcke dingen,
 Maer opwaerts sien met groot begeer
 Nae Christum Jesum onsen Heer,
 Tot dat hy verschijne bequame
 Tot onser verlossinge, *Amen.*

*Weynigh onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het seste Liedt.***Stemme: Onse Vader in Hemelrijck.***

1.

ONschuldigen tot geender tijt
 Kond ghy u, o mensch wie ghy zijt
 Die daer oordeelt, want waer in ghy
 Een ander oordeelt als onvry,
 Verdoemt ghy u selven met spoet,
 Dewijl ghy selfs die dingen doet.

2.

Want wy weten dat Godts oordeel
 Recht nae de waerheyt is gheheel
 Over die gene die sulks doen,
 Maer wat denckt ghy? o menschen koen
 Die yemant oordeelt nae misdaet,
 En ook doen het selve quaedt.

3.

Dat ghy Godts oordeel sult ontvlien
 Ofte veracht ghy t' allen ty'en
 Den rijckdom sijnder goedigheyt?
 Gedooghsaemheyt, langhmoedigheyt?
 Weet ghy niet dat Gods goetheyt groot
 U alle tijdt ter betringh noodt?

4.

Maer nae u onbekeerlijck hert,
't Welck verstockt is in u selfs, tot smert,
Een schat der toorne ghy u vergaert
In den dagh der toorne vermaert,
En der opstandinghe geheel
Van Godts rechtveerdige Oordeel.

5.

Die yder een sal gheven wis,
Nae dat sijn werck bevonden is,
Prijs, eer, en 't onvergankelijck
Leven, al die verduldelijck
In goede wercken hem verkloecht,
En neerstigh 't eeuwigh leven soeckt.

6.

Maer die kijf-achtigh, onbequaem
En der waerheyt ongehoorsaem
Is, maer tot ongerechtigheyt
Hem altijd gehoorsaem bereydt,
Die sal koomen tot on-genaed,
Gramschap, druk, en benautheyt quaet.

7.

Over de menschen zielen al,
Die quaet doen, dit geschieden sal,
Den Joden, en den Grieken meed',
Maer Lof, prijs, eere ende vreed'
Alle den genen, die daer goedt,
Soo wel Joden als Grieken, doet.

8.

Want Godt niet den persoon aensiet,
 Al 't quaet, dat sonder Wet geschiet,
 Sal sonder Wet moeten vergaen,
 En die in de Wet sond' heeft gedaen
 Sal door de Wet t' allen termijn
 Om sijn sonden geoordeelt zijn.

9.

Want die de Wet hooren niet al
 Voor Godt rechtveerdigh wesen sal,
 Maer die de Wet volbrengen kort
 Voor rechtveerdigh gehouden wordt,
 Want is 't dat de Heydenen siet,
 Die des Heeren Wet hebben niet.

10.

Nochtans, van natuere niet stout,
 't Geene doen dat de Wet inhoudt,
 Dese, al hebben sy geen Wet,
 Zijn selfs haer selven een geset,
 Indien sy 't werck des Wets divijn
 In 't hert bewijsen schreven t' zijn.

11.

Dewijl haer Consciency goet
 Haer dat betuyget metter spoet,
 En haer gedachten menichvuld'
 Somtjids betuygen haren schuld',
 Ende oock somwijlen ten deel
 Haer selfs onschuldigen geheel.

12.

In dien dagh, als de Heere all'
Verborgentheyt oordelen sal
Door Jesum Christum, dien recht prijst,
Nae mijn Euangeli uyt wijst,
Zijt ghy oock een Joode net,
Ende verlaet u op de Wet.

13.

Ghy beroemt u oock seer van Godt,
Dat ghy weet sijn wil en Gebodt,
Ondersoeck wat dat nutst is slecht,
Zijnde door de Wet onderrecht,
En ghy vermeet u selven van
Den blinden te zijn een leydts-man.

14.

Een licht van die in 't duyster zijn,
En oock een onderwijser fijn
Der onwijsen, oock een Leeraer
Zijn ghy den ongeleerden klaer,
Hebt die vroom der kennisse net,
Ende der waerheyt door de Wet.

15.

Daerom ghy die een ander leert,
Ende u selver niet bekeert,
Ghy preeckt, datmen niet steelen moet,
En ghy steelt selfs uw's naesten goet,
Ghy seght, en doet geen overspel,
Ende ghy doet het selver wel.

16.

U grouwelt van d' afgoden quaet,
En ghy berooft vroegh ende laet
Godt van het geene hem toe koomt,
Hoe wel ghy u der Wet beroemt,
Want ghy onteert Godt altemet
Door overtredingh van de Wet.

17.

Want den naem wordt van Godt den Heer
Om uwen 't wil gelastert seer
Onder de Heydens obstinaet,
Gelijck als daer geschreven staet,
Die besnijdinge is wel goed,
Soo ghy die geheele Wet voldoet.

18.

Maer soo ghy de Wet overtreed',
Soo is u besnijdinge meed'
Een onbesnijdinge geacht,
Want is 't dat die wel werd volbracht,
Van onbesnedene met spoet,
Een rechtveerdigh de Wet voldoet.

*Weynich onderwindt
Maect groote rust.*

Het sevende Liedt.***Stemme: Psalm. 103. Siet hoe fijn en lieflijk is 't allen stonden.***

1.

PRoeft nu ter tijt, en ondersoek uw' leeven,
Wilt u met vlijt tot nadencken begeeven,
Ghy die u Christen noemen laet,
Want den name voor Godt doch niet en baet,
Somen aertsche en werelts is gesint,
En geen nieuwe geboorte vint.

2.

In 's Heeren hof, wert wel een boom gevonden,
Met schoon groen lof, verciert al op die stonden,
Die lange tijt geen vrucht en gaf,
Van dien werdt geseydt, wilt hem houwen af,
Hier by wert ons geleert, dit wel verstaet,
Dat den naem sonder deucht niet baet.

3.

Een leven nieuw, oprecht, na 's schrifts vermonden,
Het old' adieu, moet by ons zijn bevonden,
Zijnde gedreven van Godts geest,

Want 't rijke Gods bestaet, also men leest,
 In woorden niet, maer in kracht, ende daet,
 Vergeefs is 't al daer 't anders gaet.

4.

Tot dese deught, niemant van selfs kan raken,
 Maer gy meucht, dickwils bidden en waken,
 Den Heer aenroepen dagh en nacht,
 Een ootmoedich herte Godt niet veracht,
 Maer helpt gewis, al schijnt dat hy 't vertrekt,
 Den vromen gheen hulp en gebreckt.

5.

Een grooten troost geeft die Heer Christus sellef
 In sijn propoost *Matthaei* Caput elfef,
 Daer vint men klaer geschreven staen,
 Kom al tot my die zijt belast, belaeen,
 Ick sal u vermaken, mijn jock is soet.
 Mijn last is licht, koom met ter spoet.

6.

Rasch treed nu voort, om tot Christum te koomen,
 Sijn heyligh Woort aenveert met alle vromen,
 Hoort ghy sijn stemme heden siet,
 En wilt u herte doch verharden niet,
 En boete niet spaert ter laetster stontd,
 Betert u als ghy zijt gesontd.

7.

All' die nu haer op desen wegh begeven,
 Laet blijcken klaer een oprecht, vroom, nieuw leven,
 Want 't is genoegh, so *Petrus* seydt,
 Dat wy den tijt onser on-wetenheydt,
 Nae der heydenschap hebben door gebracht,
 In dertelheydt dagh ende nacht.

8.

En 't is ons best, dat wy voorts te met rusten,
 Den tijt die rest, niet na der menschen lusten,
 Leven maer na Godes bevel,
 Want *Paulus* seydt, hoe dat een yder sel
 Voor den recht-stoel Christi komen in 't perck,
 En daer ontfangen loon na werck.

*Weynigh onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het achste Liedt.

Stemme: Van de Engelsche gracy.

1.

BEreyd u huys,
 Want ghy moet sterven haest,
 Soeckt geen excuys,

Wacht niet tot op 't laetst,
Maer nu terstont
U tot den Heere bekeert,
D'wijl ghy gesont
Zijt, hier recht sterven leert,

2.

Sterven ghy moet,
Het is een vaste wet,
Quaet, ende goed,
Al is ons eens geset.
Te sterven hier,
En daer nae Godts oordeel,
In dit quartier
Heeft geen van all' voordeel.

3.

Hier niet en baet
Te sijn jongh, ofte sterck,
Schoon, delicaet,
Of konstigh van hant-werck,
Minst ende meest,
De dood alles verslint,
Maer die Godt vreest
De tweede dootd verwint.

4.

Adam die heeft,
Gelijck d' Outvaders al,
Seer langh geleeft
Veel Jaren in 't getal,

Maer in het end'
Soo moesten sy daer af,
De doodt, als blind,
Treckt ons al in het graf.

5.

Gelijck een stroom,
Die haestelijck gaet voort,
Of als een droom,
Of gelijck een spreek-woordt,
Soo haest vergaet
Des menschen leven hier,
Dus doch acht slaet
Op uwen tijdt seer dier.

6.

Als een pijl snel,
Geschoten van een boogh,
Als een Vogel
Haestigh door de lucht vloogh,
Een schip subijt
Snellijck door 't water vaert,
Soo loopt ons tijdt
Tot dat wy worden aerd'.

7.

Al 's werelts roem,
En 's werelts hoogen staet
Gelijck een bloem
Des veldts seer haest vergaet,
Of als een roock

Verwaeyt al van de wint,
Des-gelijcks oock
's Werelts wellust verswint.

8.

Maer die hier sterft
Het sondigh leven quaet,
Ende verwerft
Door des Heeren genaed
Een leven vroom,
Door hulp van Godes hant,
Is als een boom,
By 't water neer-geplant.

9.

Al 't tijdelijck goedt,
Van veelen groot geacht,
's Werelts voorspoet,
Van velen nae getracht,
Der oogen lust,
En wat men wenschet meest,
Is maer onrust,
Soo men Godt niet en vreest.

10.

Maer die hier sterck
Jesum Christum gelooft,
Blijft by Gods Kerck,
En by Christum het hoofd,
Godtzalich leeft,
En wandelt in ootmoed,
Dees' genoech heeft,
Met weynich tijdelijck goet.

11.

Dus met eendracht,
 Gy die Godts dienaers zijt,
 Hebt neerstich acht
 Op d'aengename tijt,
 Wie hier af-laet
 Van quaed en deugd bewijst,
 Door Gods genaed
 Naemaels in Vreugd' verrijst.

12.

Voor een adieu,
 Beminde vrienden soet
 Weer op een nieuw
 Zijt hertelijck gegroet,
 In deughden schoon
 Volhert, weldadich leeft,
 Der vreughden kroon
 Godt u genadich geeft.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het negende Liedt.

Stemme: Als begint.

1.

ALsoo ick om mijn afferen,
 Reysde door Vrieslandt,
 Sach ick doe, nae mijn begeren,

Dat Gods milde handt
Alle dingen mildt, en goedich,
Daer rijkelijk geeft,
Soo dat 't landt daer overvloedich
Van alles volheyt heeft.

2.

Van Harlingen, daer ick woonde,
Ick reysde, met spoet,
Nae oost, daer sich vertoonde
Een landouwe goet,
Want die ackers, seer geladen,
Waren wel gedaen,
Dies soo loofd' ik Gods weldaden,
Ende trock voortaan.

3.

Tot aen Leeuwaarden die Stede,
Aen de wester zijd,
Daer ick sach en merckte mede
Een land breet, ende wijd,
Van bouland, en groene weyden,
Schoon, ende playsant,
't Was seer vruchtbaer alle beyde,
Want het is nieuw landt.

4.

Nae het suyden ick my keerde,
In veel dorpen, daer
Ick door een landt passeerde,
't Welck was seer vruchtbaer,

Want die ossen, en koeyen
 Gingen diep in 't gras,
 't Moest vet worden, en groeyen
 Al 't geene datter was.

*Weynigh onderwind
 Maeckt groote ruste.*

Het tiende Liedt.

Stemme: Edel karsou Maeghdeken suyverlijcke.

1.
 EEn reyse groot
 Is'er als nu voorhanden,
 Voor ons alle gelijk,
 Hoe wel wy noodt
 Scheyden uyt dese Landen,
 Wy zijn arm, ofte rijck,
 Geen oogenblijck,
 Te rugh mogen deysen,
 Als die Heer, maer seyt wanneer,
 Terstont moeten wy reysen.

2.
 Dewijl het dan
 Zijn welbekende saken,
 Dat dees reys moet geschien,
 Een yder kan,

En moet hem gereet maken,
En van alles voorsien,
Om 't allen tien
Veerdich, en reet te wesen,
Voor die doode felle booden
Salmen dan min vreesen.

3.

Vresen hy sal
Met suchten en met treuren
Die dan is onbereyt,
Want geen uytstal
Mach yemandt dan gebeuren,
Als eenmael wort geseyt,
Met recht bescheydt,
O mensche gy moet sterven,
Ander lieden, die dan vlieden,
Sullen u goet erven.

4.

Aen dese reys
Is merkelyk gelegen
Hoe datmen die volbrenght
Die hier sijn vleys,
Tot alle quaet genegen,
Sijn wellusten gehenght,
En niet en denckt
Op des Heeren gebooden
Om sijn leven, te begeven,
D'oude menche dooden.

5.

Heel ongereedt
Sal het dien overkomen,
Als hy daer minst op acht,
Met herten leedt,
Met druck, met anghst, met schroomen,
Haest hooren onverwacht,
In desen nacht
Moet ghy het leven laten,
Alle goedt, met overvloet,
En mach als dan niet baten.

6.

Gantsch baten niet
Mach al 's werelts rijckdomen,
Soo yemandt die gewan,
En van 't verdriet,
't Welck sekerlijck sal komen,
Verlossen wijf, of man,
Maer die als dan,
Sal krijgen Gods genaden,
Moet vermijden, in dees tijden,
Sonden, en misdaden.

7.

Om dan op 't lest
In een behouden haven
Te komen met der daet,
Soo wasset best
Dat wy ons vlijtigh gaven

Te volgen Christi raet
 Die meest bestaet
 In weldoen, en gelooven,
 't Quaet te laten, en te haten,
 En goet doen daer boven.

8.

Al die dit doet
 Sal Godt wel openbaren
 't Gene meer is van nood,
 En sijn gemoet
 Van alle quaedt bewaren,
 Oock van d'eeuwige doot,
 't Welck ons, die groot,
 Wijs is, en hoogh verheven,
 Wil verleenen, en met eenen
 't Eeuwigh zaligh leven.

*Weynigh onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het elfde Liedt.

Stemme: Dewijl den tijd voor handen is:

1.

WAt mach u wesen, Godes beeldt,
 Waerom hebt ghy verlaten?
 Wat mach het wesen dat u scheelt,

Waeromme wilt ghy haten
Hem, die u rijck geschapen heeft,
Het leven, en den adem geeft,
En rijckdom boven maten.

2.

Die u met kennis heeft begaeft,
Met verstant, en met reden,
En ghy dagelijks in sonden slaeft,
En aenwendt quade zeden,
Hoe misbruyckt ghy Godts gaven groot,
Ende brengt u selven in noot?
Waeckt op het is noch heden.

3.

Godt de Heere heeft u gestelt,
Een Heer over de dieren,
En alles onder u geweld
Gedaen, om te regieren,
Ook met eer, en genaed gekroont,
En sijn heyligh gebodt getoont,
En roept u goedertieren.

4.

Oock heeft ons Godt nu toegeleydt
Door sijn goetheydt genadigh,
Alsulcken milden Overheydt,
Die ons is seer weldadigh,
Soo dat wy mogen Godes woort
Lesen, en hooren ongestoort,
Schier niemant is ons smadigh.

5.

Hoe versuymt ghy dan desen tijdt?
Desen tijdt wel gelegen,
Ende verlaet den rechten strijdt,
En wandelt sware wegen,
Vol duysterhey, en ongemack,
Altijd belast met 't sondigh pack,
En mis-bruyckt Godes segen?

6.

Soo yemands dees' gedachten heeft,
't Is swaer om Godt te vresen,
Die hem tot Gods geboden geeft
Moet dickwils veracht wesen,
Toe geven en lijden schaed,
Antwoorden wel die hen versmaet,
En noch bidden voor desen.

7.

Dus-danigh ongemacken veel
Godts dienaers overkomen,
Die men verwinnen moet geheel,
Maer hier voor gaen sy schromen,
Want dit is tegen de natuyr,
En valt den onherboren suyr,
Maer niet soo suyr den vroomen.

8.

Sy achten Godts geboden swaer,
Onmogelijck te beleven,

Waer door dat sy niet geerne haer
 Op desen wegh begeven,
 Aenmerken niet door onverstant,
 Dat Godt, door sijn genadigh-hant,
 Haer hulp belooft te geven.

9.

Die nu kleyn achten Gods Gebot,
 En baden haer in sonden,
 Verkiesen, voor haer deel, en lot,
 Te leven ongebonden,
 Hebben 't niet alsoo 't haer behaegt,
 Maer worden oock genoegh geplaeght,
 Soo daegh'lijks word bevonden.

10.

Die sonden zijn van sulken aert,
 Wanneer die zijn bedreven,
 Dat sy mede brengen gepaert
 Haer straffe hoogh verheven,
 En plagen den sondaer met druck,
 Oock wel midden in sijn geluck
 Wordt hem sijn straf gegeven.

11.

Maer die Godt vreest, uyt 's herten gront,
 En acht niet swaer dit lijden,
 Want het duert maer een korten stont,
 Daer nae komt het verblijden,
 Godt haer in haren noodt bestaet,
 En in geenderley wijs verlaet,
 Maer helpt haer vromelijck strijden.

12.

Daeromme niet al te seer en schroom
 Voor den strijdt hier op eerden,
 Maer, met ootmoet, tot Christum koom,
 En wilt den strijdt aenveerden,
 Al wat u quelt of tegen staet
 Ghy haest verwindt door Gods genaed,
 Soo ghy maer wilt volheerden.

13.

Den arbeydt, die men hier om doet,
 En sal niet zijn verloren,
 Men krijght een conscientie goed,
 En wordt van nieuws geboren,
 En nae dees tijdt, die haest vergaet,
 Verkrijght men rust, door Gods genaed,
 Met alle uytverkoren.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het twaelfde Liedt.

Stemme: Heer ick wil u uyt 's herten gront.

1.

ALs ons kleyn weeldigh Nederlant,
 Gelegen aen de Noort-zee-strant,
 Hadde geoorlooght veertigh Jaren
 Met Spanjaerts, die seer moede waren,

2.

Soo is geschiedt en onverwacht,
Als men schreef seshien-hondert-acht,
Dat Spaenjen en Albertus mede,
Versochten om te maken vrede.

3.

Als die Gesanten alle daegh,
Van beyde zijden in den Haegh,
Oock van veel Princen by een quaemen,
Om dees' groote saeck te beraemen.

4.

Doen was 't soo strengen winter koud,
Dat men nau lieden vond' soo oud
Die van soo strengen winter weten,
Doch zijn veel winters al vergeten.

5.

't Was ontrent Sinte Thomas dagh,
Dat men 't vriesen beginnen sach,
Met sulcken koude alle dagen,
Dattet niet wel was te verdragen.

6.

Broodt, vleesch, en veelderleye spijs,
Bevroor soo hard gelijck als ys,
Bier, Wijn, en veelderleye drincken,
't Was al vol ys, soo men mach dincken.

7.

't Land was geheel met sneeu bedekt,
Seer dick, en hooge over gestreckt,
Vogels, en dieren veelder-hande,
Waren seer benout hier te lande.

8.

Om dattet water langh was dicht
Worder veel visch gekregen, licht
Gegrepen, met der handt gevangen,
Veel zijn verstorven, en vergangen.

9.

Voor Harlingen, veer van de Stee,
Stonden Tenten veer op de ree,
Daer men eten, drincken verkochte,
Om gelt yeder daer teren mochte.

10.

't Was'er vol vreughd', en vol geraes
Een yeder woud' daer zijn den baes,
Men jaegd', men reed' boven vermogen,
Met sleet, en paert, of als sy vlogen.

11.

Daer Schepen meer als hondert last
Plegen aen haer ankeren vast
Te leggen, rijden, ende kluysen,
Tapt men nu bier, gelijk in huysen.

12.

Wijven met kinders aen de borst,
Quamen daer lesschen haren dorst,
Daer dagelijcks groote schepen varen,
Op onse ruyme woeste baren.

13.

Van Harlingen op Amsterdam
Met sleden over zee men quam,
Sonder perikel, sonder vresen,
Of het een stadigh veer sou wesen.

14.

Soo lange als dees' vorst duerde meest,
Is het door-gaens stil geweest,
Met stilte liet men d'oorlogh varen,
Stil-stant kreeg men voor twaelf jaren.

14.

Stil-stant van 't sondigh leven quaet,
Bidden dat Godt door sijn genaed',
Ons sonden, die wy oyt bedreven,
Voor een besluit, ons wil vergeven.

*Weynigh onderwind
Maect groote rust.*

Het dertiende Liedt.***Stemme: Vader ons in Hemelrijck.***

1.

EEn boven-maten wonder dingh,
 Een vreemde sake wonderlinck,
 't Welck nau geschiet in menich jaer,
 Dat geschiet nu voorts na malkaer,
 Wat dat te beduyden heeft,
 Weet die geen best die eeuwich leeft.

2.

't Is nu geleden vierthien jaer,
 Dat het een harde winter waer,
 Onbeschroomt men in Holland reed',
 Uyt Vriesland heen met paert en sleet',
 Van koude men nau dueren konst',
 Den Treves worde doen begonst'.

3.

Met stilte Godt de koude gaf,
 Met stilte nam het oorlogh af,
 Met stilte heeft men twaelf jaer
 Soet, stil geweest, sonder gevaer,
 Soet stil gereysd' in 's vyants landt,
 Over al sonder tegen-stand.

4.

Maer nu den Treves was ge-endt
 Godt weder een harden winter sendt,
 Met harden, fellen, strangen wijnd
 't Welk ons een quaet voor-teken schijnt,
 Den soeten Treves soo ons docht,
 Wel in krijgh veranderen mocht.

5.

Als men schreef vijftien-hondert vry
 En twee-en-negentich jaer daer by
 Wast oock een strengen winter swaer,
 't Vriesen begonst' in 't oude jaer
 Even op sinte Niclaes dagh
 Men jongst binnen 't landt varen sach.

6.

Voor Harlingen veer op de zee
 Stonden veel Tenten buyten de ree,
 Van vlaggen, vanen geen gebreck,
 Van verre scheent te zijn een vleck,
 Met sleden reed' mer dapper door,
 Daer peerden, bocken, honden voor.

7.

Al die in dit vleck woonde hier
 Tapte al t'samen wijn of bier,
 Waerom men dit Dorp, soo my docht,
 Seer wel Drink huysen noemen mocht,
 't Was'er doorgaens vol malle vreucht,
 Men loegh, men sprongh, men was verheucht.

8.

Fris, vrolijk dronck' mer, sonder schroom,
 Dickwils reyn uyt, al tot den Bo'om,
 't Was vol geraes, en vol gewoel,
 Geluyd van snaren en vyoel,
 Oock der trompetten groot geklangh,
 Lustigh men uyt der kelen sangh.

9.

Toback, die door een quaet oordeel,
 On-matigh wordt misbruyckt van veel,
 Veel geldt onnut in wordt verquist,
 Honger en dorst seer weinigh slist,
 Daerom met recht niet veel geacht,
 Heeft men daer ook te koop gebracht.

10.

Vijf-duysent treden van de Stee
 Van Harlingen noord west aen zee
 Quamen Kagen aen 't ys met vis,
 Veel volck daer heen gelopen is,
 Die visch met sle'en in 't Stee gebracht,
 Het duyde bykans tot den nacht.

11.

Graef Ernst Casimir, van Nassouw,
 De Vorstinne, sijn Echte-vrouw,
 Is van Enckhuys' na Staveren re'en
 Met ontrent vijf-en-twintich sle'en,
 Hy quam selfs met een schuyt door 't ys
 Behouden, Godt zy lof en prijs.

12.

Graften, vaerten, en sloten hol
 Waren toegesneeuwt, boven vol,
 Oock vast gevoren, soo het bleeck,
 Soo datter uyt de stadt van Sneeck
 Drie wagens recht toe, en recht heen,
 Van Sneeck na Harlingh zijn gere'en.

13.

Uyt Indien quam een schip met sout,
 Uyt Noorwegen een schip met hout,
 't Welck alle beyd' verloren bleef,
 Door 't ys 't welck seer geweldigh dreef,
 Een schip met smids-kool tot dier stont
 Quam door 't ys, in 't Vlie, in de grondt.

14.

Den tijdt dat men niet varen kond,
 Dat het hard vriesen deegh begond,
 Dyrde meer als thien weken langh,
 Maeckte de stadt van Gulick bangh,
 Belegert zijnde op die tijd,
 Moest over gaen aen 's vyants zijd.

15.

Voor een besluyt noch, in het end,
 Weest kloeck als ghy wat winnen kent,
 Verteert u geldt onnut'tlijk niet,
 Toback, en oock drink-huysen vlied',
 Dat ghy 's winters, met recht verheugt,
 Wat hebt daer gy afleven meucht.

Weynigh onderwind

Maeckt groote rust.

Het 14. Liedt.***Stemme: Heer ick wil u uyt 's herten grondt.***

1.

VEel gelucks zy dit Jonge paer,
Geluck en zaligheyt wy haer
Met een toegeneyghd' gemoed wenschen
Dees nieuw getroude jonge menschen.

2.

Wy meynen niet sulcken geluck,
Dat sy in dit leven geen druk,
Geen druck met allen souden proeven,
Sulk geluck mocht namaels bedroeven.

3.

't Grootste geluck, dat men hier heeft,
Is dat men vroom, en vreedsaem leeft,
Vreedsaem en vroom, na Gods behagen,
Soo langh als dueren onse dagen.

4.

Geluck wenschen een yeder mach,
Nae geluck hopen nacht, op dagh,
Maer wenschen en hopen niet baten,
Hier op mach niemant hem verlaten.

5.

Maer begeert ghy geluck genoegh,
Die handt slaet neerstich aen de ploegh,
Neerstich en vroom uw' gantsche leven,
Godt sal voorts sijne zegen geven.

6.

Geven sal Godt dat ghy behoeft,
Wens niet, hoop niet, wees niet bedroeft,
Maer neerstigh, wacker, doet u beste,
Zijt vroom, en beveel Godt de reste.

6.

Wel aen Jongman, schier ongebaerd,
En Vrouwe teer, noch jongh gejaerd,
Hebt ghy u in dees staet begeven,
Neem voor om daer wel in te leven.

8.

Wel leven sult ghy, als de man,
Wat hy met vroomheydt winnen kan,
Niet versuymt, en dat man, en vrouwen
't Gewin spaersaem te rade houwen.

9.

't Gewin spaersaem houden te raedt
Voeren een nederigen staet,
Ned'rich beneden u vermogen,
Op all's toe sien met wacker' oogen.

10.

Met wacker oogen, om en om,
Wacker toesien, en leven vroom,
Vroom leven, en na vrede trachten,
En voorts op Godts genade wachten.

11.

Den man gestelt is dat hy sou
Een Heere zijn over de Vrouw,
Om 't huys-gesin wel te regeeren,
Met verstand, in de vrees des Heeren.

12.

Hier toe is boven al van noodt,
Dat hy den sijnen, kleyn en groot,
Geen quaet exempel immer geven,
Maer wel voor gae in oprecht leven.

13.

Maer soo de man hem selfs begeeft,
Tot dronckenschap, en qualijck leeft,
Sijn huys-gesin sal 't sien en hooren,
Doorgaens is 't welvaren verlooren.

14.

't Wijf sal de man zijn onderdaen,
Sijn behulp zijn en hem by-staen,
Op 't huys-gesin, en alle saken
Neerstigh toesien, en mede waken.

15.

Niet smerigh, vuyl, niet vol van praet,
 Niet uyt den huys, en over straet,
 Maer haemel, reyn, zedigh van wesen,
 Betaemt best vrouwen, die Godt vresen.

16.

Als yeder dus sijn ampt volbrenght,
 Godt nochtans toelaet, en gehenght
 Dat ghy noch arm wordt boven desen,
 Onschuldigh arm sult ghy dan wesen.

17.

Onschuldigh arm, en rijck in Godt,
 Een rijckdom groot, een weerdigh lot,
 Een lot weerdigh om groot te achten,
 En boven schatten nae te trachten.

18.

Soo ghy rijck wordt van tijdtlijck goed,
 Besit het met een mildt gemoet,
 Mild' geven, ende mede delen,
 Hier me'e wil ick u Godt bevelen.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het 15. Liedt.***Stemme: Gy volkeren des aertrijcks al***

1.

U Soete Harpe my verleent,
Dat ick midden in u gemeent'
U lof singe, mijn leven lang,
Geeft mijn snaren een soet geklang,

2.

Wilt my daer toe maken bequaem,
Dat ick uwen heyiligen naem,
Met een reyn herte loven mach,
Loven, en prijsen, nacht en dach.

3.

Maer die groote weldaden al
Ick niet vertellen kunnen sal,
Die ghy ons Heere hebt gedaen,
En 't goet dat wy van u ontfaen.

4.

Van der Jeugd aen ghy ons behoedt,
Met lichaems onder-houding voedt,
En boven al dees deucht bewijst
Dat ghy ons ziel met uw' woordt spijst.

5.

U woordt 't welck klaer licht als de dach,
 Waer uyt men sien en mercken mach,
 Wat dat men doen en laten moet,
 Om te verkrijgen 't eeuwigh goet.

6.

Onse voor-ouders in haren tijdt,
 Hadden doen een seer harden strijdt,
 Wie ons vermaningh had'gehoordt
 Terstont was goet en lijf verboordt.

7.

Gehangen, wreedelijck onthooft,
 Verdroncken, van 't leven berooft,
 Aen palen levendigh gestelt,
 Verbrandt, on-menschelijck gequelt.

8.

Maer nu by lichten dagh men gaet
 Nae die vermaningh over straet,
 Men singht, men predickt Godes wet,
 't Is nu al vry en onbelet.

9.

Niet ons, niet ons, maer u, o Heer!
 Zy lof, van alles prijs en eer!
 Niet ons, niet ons, soo is geseyt,
 Maer U zy lof in eeuwigheyt!

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het sestiende Liedt.***Stemme: Van den Lof-sangh Maria***

1.

GHy mijn vriendinnen bey,
Wy die t' saem eenderley
Van over lange Jaren,
Eenssins hebben geweest,
En vrienden na den Geest,
Eens in 't geloof wy waren.

2.

Een vroom, en sterck gemoet
Wensch ick u voor een groet,
Een hulpe van den Heere,
Om in den grooten strijdt,
Daer ghy doorgaens in zijt,
T' overwinnen met eere.

3.

Eerlijck in onse jeught,
Dickwils verblijdt, verheucht
In Gods vrese wy waren,
Doen heeft men niet verwacht,
Jae oock niet eens gedacht,
Op sulck een weder-varen.

4.

Recht als de Preker schrijft,
Dat geen dinck seker blijft
Geduerigh in dees tijden,
't Geluck wel lieflijck lacht,
Maer eermen daer op acht,
Verandert het in lijden.

5.

Doch wat ons weder-vaert,
Een Christen recht ge-aert
Blijft eenderley van wesen,
In voorspoed, of geluck,
In tegenspoedt, of druck
Altijt moet met Godt vresen.

6.

En dewijl dat men dan
Geensins ontvlieden kan
Het lijden en de smerte,
En nu Godt sulcks behaeght,
Dat men geduldigh draeght,
Soo geeft Godt troost in 't herte.

7.

Die wercken die men doet,
Sy zijn dan quaet of goedt,
Sal Godt voor 't oordeel toonen,
Daer sal yeder ontfaen,
Na dat hy heeft gedaen,
Nae wercken sal Godt loonen.

8.

Is 't dat men in dees' strijdt
Ontschuldigh, lijdsaem lijd,
Soo is het lijden draeg'lijck,
't Quaet verandert in 't goedt,
In rust komt het gemoedt,
En 't is Godt soo behaeghlijck.

9.

Als men hem aldus voeght,
En reed'lijck is vernoeght,
Doorgaens men als dan klaer siet,
Dat Godt verlichtingh send,
Men daer toe oock wat wend,
't Blijft altijd even swaer niet.

10.

Niemant op aerden leeft,
Die alle dingen heeft
Volkomen nae sijn wenschen,
Elck heeft sijn ongemack,
Een yder draeght sijn pack,
Sulcks is 't leven der menschen.

11.

Soo wie hier wel op let,
En sijn herte niet set
Op verganck'lijcke dingen,
In Gods geboden gaet,
Die sal door Godts genaedt,
Een goedt eynd' daer af bringhen.

12.

Dochteren alle beyd',
 Soo wie hem wel bereyd'
 Om dit ellendigh leven
 Te leven onbesmet,
 Recht nae des Heeren wet,
 Godt sal een uytkomst geven.

*Weynigh onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het 17. Liedt.

Stemme: Uyt den diepten ô Heere.

Ouderdom.

Berey u om te strijden,
 Weeldige Jonge Jeugd,
 Berey u hier tot lijden,
 Strijdt, nu ghy strijden meught,
 U selven wilt versaken,
 Uw' kruys wil op u la'en,
 Op Christi pad u maken,
 Gehoorsaem hem nae gaen.

Jeugd.

Is 't al weer van den ouden?
 Altijt den ouden sang?

Is by u niet behouden?
 Dan eenderley geklang?
 Van de oude mensch te dooden,
 Te kruycen 't sondigh vleys?
 Leven nae Gods gebooden,
 Singht ghy dit elcke reys?

Ouderdom.

Wat sou ick anders singen?
 En roepen dach en nacht?
 U in gedachten bringen
 Dat ghy daer wel op acht?
 Dat niet die hand des Heeren
 Onvoorsiens doode dy,
 Den tijt om te bekeeren,
 Die is dan al voorby.

Jeugd.

Wy zijn noch jonck van jaren,
 In 't beste van ons tijdt,
 Godt kan ons lange sparen,
 En geven ons respijt,
 Hebben niet voor-genomen
 Dus altijd te gaen heen,
 Voorwaer wy souden schromen
 Van 't leven dus te sche'en.

Ouderdom.

't Gemoet is best te vreden,
 Gerust, en stil, en sacht,
 Als men de Jeughd verleden
 Deughd'lijck heeft over-bracht,

Oock weet niemant voor heenen
 Of Godt die Heere goedt
 Namaels tijdt sal verlenen
 Om doen oprechte boet.

Jeugd.

Sal men dit Jonge leven,
 Die bloeme van de Jeughd,
 Al-reede gaen begeven?
 En laten alle vreugd?
 Tot Godt met kermen suchten,
 Gelijck gewoonlijck is,
 Voorwaer 't is te beduchten
 Dat sulcks on-doenlijck is.

Ouderdom.

On-doenlijck is 't voor menschen,
 Sonder Gods stercke handt,
 Maer al wat men kan wenschen
 Krijgt men door sijn bystandt,
 Oock is 't een lustich wesen,
 Gantsch vry, en sonder noodt,
 Van herten Godt te vresen,
 En 't loon is over-groot.

Jeugd.

Laet ons dan met verblijden,
 Nae Gods bevel, en eysch
 Te samen dapper strijden
 Tegens natuyr, en vleesch,

Al 't geen dat ons bejegt
 Verwinnen wy seer haest,
 In desen strijdt Godt zegent,
 En kroont ons op het laest.

*Weynigh onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het 18. Liedt.

Stemme: Wilt my niet straffen Heere.

1.
 Wilt niet om verre varen,
 Door woeste holle baren,
 Na landen rijck vermaert,
 Om rijckdommen te soecken,
 Door al des werelts hoecken,
 Ten is die pijn niet waerd.

2.
 Wy sien soo veele menschen
 Soo neerstigh trachten, wenschen,
 Nae aertsche schatten staen,
 Zuyd varen en ten Noorden,
 Door al des werelts oorden,
 Als oft niet soud' vergaen.

3.

Nae 't land der swarte Mooren,
Die Gods woordt niet recht hooren,
Naer Indjen Oost en West,
Nae d' oosters koude Steden,
Die haer in 't bonte kleeden,
Al vaert-mer nu op 't lest.

4.

Die op dees' reys haer geven
Verliesen dickwils 't leven,
Door armoed, en ellend',
Door p'rijkel ende nooden.
Schier sterven hondert dooden,
Eer sy komen aen 't end'.

5.

En die, door Gods gehengen,
De reys gezondt volbrengen,
Met winst in overvloed,
Ten mach in 't end' niet baten,
Sy moeten 't al verlaten,
Ten is maer tijd'lijck goet.

6.

Die leven wil met vreden,
En sijn tijdt wel besteden,
Met winningh boven maet,
Seer groot, en on-uyt-spreecklijck,
Volkomen, niet gebreeck'lijck,
Die eeuwich niet vergaet,

7.

Die moet hem daer nae voegen,
 Dat hy hem laet genoeg
 Met 't geene dat hy heeft,
 Hem ganschelijck begeven
 Godtsalich vroom te leven
 Soo lange als hy leeft.

8.

Godt sal die alle sterken,
 Die haer geloof, en wercken,
 Schicken sijn woord gelijk,
 Haer sonden oyt bedreven
 Genadelijck vergeven
 En schenken 't eeuwich rijck.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het 19. Liedt.

Stemme: Van den hondersten Psalm.

1.

KOom hier, wilt neerstig nemen merck,
 Op des Heeren wonderlijck werck
 't Welk niemant oyt door-gronden kan,
 Laet ons singen, spreken hier van.

2.

Doe Godt 't eerst al geschapen heeft,
Doen heeft den mensch seer langh geleeft,
Acht, negen, tiendehalf hondert jaer,
Nochtans storfd' een voor, d'ander naer.

3.

Daer nae nam 's menschen leven af,
Men sterf eer, men quam eer in 't graf,
Soo dat David klachlijk betruert,
Dat 's menschen leven niet langh duert.

4.

De Propheet spreeckt met woorden klaer,
's Menschen tijdt duert t' seventigh jaer,
Tachtentigh is 't als 't hooge koemt,
Wat is 't daer hem den mensch van roemt?

5.

Nochtans soo vindt-men, Godt zy danck,
Noch menschen die leven seer lanck,
Maer selden beurt 't, en 't valt haer suyr,
En 't schijnt by na boven natuyr.

6.

Als wy van Sneeck, met goeden vaert,
Reden tot aen het dorp van Raerdt,
Daer bleef den wagen stille staen,
Wy zijn in een Landt-huys gegaen.

7.

Daer hebben wy wonder gesien,
Want daer saten twee oude li'en,
Yder was hondert jaren oudt,
Tachtigh jaer waren sy getrouwt.

8.

Dirck Symens was den man genaemt,
Rins Symens 't wijf eerlijck besaemt,
En Koude Hoel, de Saet vermaert,
Daer sy oock waren t'saem vergaert.

9.

Verstandigh kloeck, en wel besind,
Doch beyder oogen waren blind,
Maer waren niet langh blind geweest,
Maer sond, en sterck haer leven meest.

10.

Duysent ses hondert schreef men doe,
En twee-en-twintigh jaren toe,
Den derden Mey en kruisjes dagh,
Daen ick dees' oude luyden sagh.

11.

Geleden was 't ontrent acht Jaer,
Doen was dit stercke oude paer
Geweest in Brabandt, by haer Soon,
Die daer gereyst was metter woon.

12.

Van dese luyden 't oudtste kindt
Door ouderdom oock al was blind,
Sy hadden seven kinders t' gaer.
't Jonghst by de ses-en vijftigh jaer.

13.

Wy leven kort, wy leven langh,
Als men Godt lof, prijs, eer en danck,
Met een vroom g'lovigh herte geeft,
Soo is'er langh genoegh geleeft.

14.

Nu my geseyd is voor gewis,
Dat Dirck Symens gestorven is,
In 't laetste van September just
Is hy ontslapen, en gerust.

*Weinigh onderwijnt
Maeckt groote rust.*

Het 20. Liedt.***Stemme: Wel op, wel op, ick gae ter jacht.***

1.

EEn groote maeltijdt is bereydt,
Ende ons wort aengeseydt
Om te komen, sonder schroomen,
Aen eens Koninghs tafel goet,
Daer alles is in over-vloet.

2.

Niemant hier wort ontseyt,
Want hier alles is planteyt,
Wijn en mellick, 't is voor ellick,
Nu wort men genoot met vlijt,
Nu versuym niet uwen tijdt.

3.

Maer die aldaer verschijnen sal
Nodigh is dat hy voor al
Eerst verlate, ende hate,
Al het geene dat hem druckt,
Op dat wel sijn komst geluckt.

4.

Want hier men houd sulck tafel-recht,
Dat men 't alle die ontsecht,
Die 't onvreden, met qua zeden,
Sijn naesten benijt, of quelt,
Of doet onrecht en geweld.

5.

Mensche-doders, en die gram zijn
Drincken hier oock gheene wijn,
Af-god-eerders, en hoer-eerders,
Die bedrieg'lijck omme gaen,
Moeten hier oock buyten staen.

6.

D'onrechtveerdig', gierig, eerloos,
Die met valsche vonden boos,
En met liegen, en bedriegen,
Brenge eenig mensch in pijn,
Sullen hier niet mede zijn.

7.

Die dan verschijnt soo on-gereed,
En so sonder Bruylofs kleet,
In dees sonden, wort bevonden,
Aen dees maeltijt hy niet raectt,
Quade reyse hem ghenaeckt.

8.

Nu men dit dan te voren weet,
Laet ons doch ons maken reet,
En verciere met manieren,
Die oprechte deuchden sijn,
Soo sal ons de vreuchde sijn,

9.

So langh men hier op aerden leeft,
Men noch tijdt en uytstal heeft,
Om sijn saken, reet te maken,
En van 't quade af te staen,
En in deughden voor te gaen.

10.

Die hier nu vastelijck ghelooft,
Aen den Heere Jesum 't hoort,
Van sijn Kercken, die sijn wercken,
Woorden, en gedachten al,
Nae Godts wille schicken sal.

11.

Al die als dan, door Godts genaedt,
Vroolijck hier ter maeltijdt gaet,
Daer geen treuren sal gebeuren,
En die vreughd volkomen is,
't Leet al wech genomen is.

12.

Aen dese maeltijt als men raect,

Isset alles wel gemaect,
 Geen meer vresen sal daer wesen,
 Maer vreugd die waerachtigh is,
 Dat geef die almachtigh is.

*Weynigh onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het 21. Liedt.

Stemme: Van Janneman en Alemoer.

1.
 ANno sestien-hondert en acht,
 Als onse Heeren staegh,
 By een vergadert met eendracht
 Waren in 's Graven-Haegh,
 Om met den Hartogh van Brabant
 Voor twaelf jaren langh
 Te maken Treves, of Bestant,
 Doen wast een winter strangh.

2.
 't Gedenckt noch veele menschen wel,
 Hoe doe, door Godes wil,
 Den Winter was seer strang en fel,
 Doch doorgaens was het stil,
 Maer nu den tijdt verlopen is
 En men voor oorlogh vreest,

Geen Treves meer te hopen is,
Is 't noch strenger gheweest.

3.

Want doe men sestien-hondert schreef,
En een-en-twintigh meer,
In 't nieu jaer men verwondert bleef,
Al door het moye we'er,
't Ghevogelt dat men 's winters mist,
Quam wederom in 't landt,
Van koude noch van vorst men wist,
't Voor jaer scheen by der handt.

4.

Vijfthien daghen voor Lichtmis ras,
Al nae den ouden-stijl,
Midts dat het Godes wille was,
Begonst het metter yl,
Men eenen sterken Oosten windt
Te vriesen nacht en dagh,
Datmen nau eenigh menschen vint
Die sulcks gedencken mach.

5.

Want als den eersten saterdagh
Een Schip van Amsterdam,
Als 't ys binnen in 't water lagh,
Noch ras tot Harling quam,
Des woensdaeghs terstont daer aen
Is men, hoort dit advijs,
Van der Schelling te voet gegaen
Tot Harlingh over 't ys.

Terstont daer na men oock noch reed,
 Met volck heen ende we'er
 Nae der Schelling met peerd en sleet
 Gelijck oft was een veer,
 Een sake die men niet en weet
 Dat voormaels is gheschiedt,
 Godt de Heere weet het secreet
 Wat dat ons die bediet.

7.

Voor Harling veer buyten de Ree
 Daer sachmen Tenten staen,
 Veel menschen zijn over de zee
 Daer met haer Tenten gaen.
 De vlaggen waeyden boven uyt,
 't Was drock en vol rumoer,
 Van Leeuward' bracht men daer een schuyt
 Die snel over 't ys voer.

8.

Een grote menichte van sle'en
 Zijn oock gekomen daer,
 Die met 't volck na de Tenten re'en,
 Gelijck oft kermis waer,
 't Was al, tot een gedachtenis
 Kom drinck een kanne bier,
 Toback, die niet veel t' achten is,
 Verkocht men oock alhier.

9.

Het alder-grootste wonder noch
 Datmen des winters sagh,
 Een sake die besonder doch
 Geschiet is Lichtmis dagh,
 Van Vlielandt quam een man alleen
 Op 't ys tot Harling gaen,
 Een dinck het welck onmog'lijk scheen,
 En nochtans is 't gedaen.

10.

Den jonghen Prince van Boheem
 Met Graef Ernst van Nassouw,
 Met groot gevolgh van Leeuwaerd queem,
 Oock met den Graef sijn vrouw,
 Zy reden heel buyten de Ree
 Op 't ys gelijk op 't velt,
 Soldaten waren veer op Zee
 In slagh-orden gestelt.

11.

Daer Schepen meer als hondert last
 Voeren geladen vol,
 Daer 't water stadigh ebt, en wast,
 En dickwils is seer hol,
 Daer heete stercke stromen gaen,
 En daer den Bruyn-visch swemt,
 Sachmen Kramen en Tenten staen,
 De zee was heel ghetemt.

12.

Na Enckhuysen, en Amsterdam,
En door heel Hollandt heen,
Men met sleden uyt Vrieslandt quam,
Geen vrese daer en scheen,
Vermeyen als men somers doet
Uyt lust en uyt vermaeck,
Op schaetsen, sleden en te voet,
't Welck was een vreemde saeck.

13.

Op 't kleyne Eylantjen van Grijn,
Daer weynigh huysen staen,
Daer men verkoopt noch bier noch wijn,
Is oock volck heen gegaen.
En oock op Ameland voort,
't Welck d' Eylanders groot wonder scheen,
Hadden sulcks noyt gehoort.

14.

Voor waerheyt men my heeft geseyt
Hoe dat de Noortsche-zee,
Oock vast bevroren heeft geleydt,
Als tot Harlingh de Ree,
Als men op hoge duynen stond
En sach heen ende we'er,
Men 't water naulijck sien en kond,
't Was ys om hend en veer.

15.

Voor 't eerste een seer groote schaed
Die dees' vorst heeft gedaen
Is dat het schoone winter zaedt
In d' aerde is vergaen,
So dat veel Kool-zaedt, Raep-zaedt, Weyt,
Rog, Garst, en Winter-koorn
Verdorven en vervroren leyt.
't Gelijckt wel Godes toorn.

16.

Oock seggen oude lieden klaer,
Als men 't oorlogh aen-nam,
Ontrent voor ses-en-vijftigh jaer
Als 't Landt in droefheyd quam,
Was 't oock een harden winter wreed,
Desen niet ongelijck,
Voor Antwerpen op 't Scheld men reed,
Gelijck oft 't was een dijck.

17.

Wat dat ons dit bedieden mach
Weet Godt de Heere best,
Als men dit jongst geschieden sagh
Was den Treves op 't lest,
So harden sellen strangen tijdt
In 't begin van het jaer,
Bidt Godt dat hy ons langen tijdt
Voor meerder quaet bewaer.

18.

Voor een adieu op desen tijdt
 Al die dit singht oft leest,
 Somers als ghy in 't winnen zijt,
 Voor sulcken winter vreest,
 U gelt spaersaem te rade houdt,
 U huys wilt voren staen,
 Op dat 's winters alst is koudt,
 Wat hebt te tasten aen.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het 22. Liedt.

Stemme: Onse Vader in Hemelrijk.

1.

UYt 's herten grondt, O Schepper mijn
 Behoor ick u danckbaer te zijn,
 Van uwe gunst en liefde groot
 Die ghy my bewijst in den noodt,
 Niet alleen nu, maer t' aller tijdt,
 Om dat ghy recht barmhertigh zijt.

2.

Als ick gesont en wel te pas
 In huys by Wijf en Kind'ren was,

Niet denckende op 't ongemack
Daer ick onlangs daer nae in stack,
En noch ontquam door Godts genaed?
Geloofd zy Godt voor dees' weldaet.

3.

Van huys nae Leeuward op een sleet
's Daeghs voor Lichtmis op ys ick reed,
Sesthien hondert vijfthien men schreef,
Niet lange ich tot Leeuward bleef,
Maer reed voort op een sleet na Grouw,
Want ick tot Ackrum wesen wouw.

4.

Alleen te voet gingh ick on-wijs
Voorts nae Ackrum, maer brack in 't ys,
In eenen vaert, die was seer diep,
Daer oock een sterken stroom in liep,
Met mijn voeten ick geenen grondt
Geensins voelen of reycken kondt.

5.

Veer van huysen, op 't ys alleen,
Soo dat het my onmoegh'lijck scheen
Dat ick yemandt beroepen mocht,
't Was veel te verre, so my docht,
Den stroom heeft my onder gehaelt,
Ben tot den hals in 't ys gedaelt.

6.

Soo veel weer ick doen kond, ick deed,
Voor den doot, is yder mensch leed,

Maer wat ik deed 't was niet dan schaed,
By my en was noch hulp noch raed,
Terstont te sterven ick verwacht,
Riep haestigh tot Godt met aendacht.

7.
Mijn sonden veel van my geschiedt,
Wilt my o Godt, gedencken niet,
Maer door het bitter lijden swaer
Uw's Soons, vergeefs my allegaer,
Behoedt mijn ziel tot deser tijdt,
My arm Sondaer genadigh zijt.

8.
Terstont heb ick my soo bedocht,
Ick riep, help, help, so luyd ick mocht,
Uyt al mijn macht, met luyder keel,
En hadde geropen niet veel,
Beneden windt ick mannen sagh
Ick riep luyde met groot gewach.

9.
Dees' mannen hebben 't best gedaen,
En zijn neerstigh na my gegaen,
Maer konden my niet sien soo ras,
Midts ick meest onder 't ys al was,
Oock waren sy seer veer van van my,
Nochtans voorwaer ick worde bly.

10.
Ick dacht, is 't dat mijn Schepper goet

My noch van desen doot behoedt,
 't Is een waerschouwing, om met macht
 Altijdt neerstich te houden wacht
 Dat men niet in sond' ter on-tijt,
 Om boet te doen, den tijdt wordt quijt.

11.

Door deser mannen neerstigheyt,
 Die van Godt daer waren geleydt,
 Ben ick noch geholpen daer van,
 Niet genoegh ick Godt dancken kan,
 Die my om-ringht met sijn genaed,
 En behoedt heeft voor sulcken quaedt.

12.

Prince, Godt Heer van groter macht,
 Schep in ons lust, sterckheyt en kracht,
 Om vroom te leven van nu voort,
 Na den eysch van u heyligh woordt,
 Dat in vroomheyt ons voortganh siet,
 Den besten danck die u geschiedt.

*Weynig onderwind
 Maeckt groote rust.*

Het 23. Liedt.***Stemme: Schoon Lief wilt my troost geven.***

1.

HET is geschiedt voor desen
Dat ick eens wilde wesen
Nae Enchuysen de Stadt,
Wy zijn hoort mijn verklaren,
Van Harlingen gevaren,
Hebben hard we'er gehad.

2.

In 't Schip waren Soldaten,
Die songen en die praten,
Waren droncken en vol,
Maer 't en duerde niet lange,
Sy worden sieck en bange,
Want 't water ginck seer hol.

3.

Door het groot on-weder
Ginck het Schip op en neder,
En worde oock vol stanck,
Ick konde niet verdragen
Dees' buyen en dees' vlagen,
Maer worde oock seer kranck.

4.

Zee-sieck door al mijn leden
Van boven tot beneden
Was ick, en oock bevreest:
Dat het Schip soude sincken,
En wy souden verdrincken
Door het groote tempeest.

5.

Maer Godt die gaf genade,
Dat wy noch sonder schade,
Met zee-sieckt' en verdriet,
Al brakende met schromen
T'Enckhuysen zijn gekomen,
Doen maeckten ick dit Liedt.

6.

Want ick dacht in mijn herte
Lijdt-men al dese smerte,
Zee-sieckt en vrese groot,
Om rijd'lijck te verwerven,
't Welck doch, als men moet sterven.
Niet en helpt in der noodt.

7.

Hoe neerstigh moet men wesen
Om Godt den Heer te vresen,
Vermijdende het quaedt,
Hem selven heel versaken,
Altijdt in deugde waken,

Vertrouwen Godts genaed.

8.

Geen zee-sieckte so groot, is
Geen perijkel noch noot, is
Gelijck tot geender stondt,
Den jammer en ellenden
Die Godt hier nae sal senden,
Die hem niet wacht van sond.

9.

Die hen van sond niet wachten,
Maer Godts gebodt verachten,
En leven na 's vleeschs lust,
Al ist dat sy vergaren
Veel goedt, binnen haer jaren,
Haer eynd is ongerust.

10.

Daerom is mijn begeeren
Aen u, O Heer der Heeren,
Geef my doch dese kracht,
Dat ick in al mijn wandel
Ende kleyne Koop-handel,
My van de sonden wacht.

11.

En oock niet en begeere
Dan 't geene dy 't ter eere
Van u heyligen Naem,
Oock tot des Naesten stichtingh,

Veler menschen verlichtingh
 Bevonden zy bequaem.

12.

Prince, Godt van hier boven,
 Van herten wy u loven
 Voor u groote genaed',
 Met u Woordt wilt ons voeden,
 In u vreesse, behoeden
 Voortaen van alle quaedt.

*Weynich onderwind
 Maeckt groote rust.*

Rym-dicht.

Die sonde voor geen sonde en achten
 Sullen hen spaed van sonde wachten,
 Die haten sond en deught beminnen
 Die laten sond' en deught beginnen.

Och seer haest sal den tijt komen
 Dat ghy rusten sult in 't graf,
 Eer u 't leven wordt genomen
 Dient God, die u , 't leven gaf.

Register.**A.**

ALsoo ick om mijn afferen.	25
Als ons kleyn weeldigh Nederlant	34
Anno sestien honder.	63

B.

Bedroefdt ende verslagen.	10
Bereydt u huys	21
Berey u om te strijden.	51

E.

Een reyse groot.	27
Een boven maten wonder ding.	38
Een groote maeltijdt is bereydt.	60

G.

Ghy mijn Vriendinnen bey.	48
---------------------------	----

H.

Heere Godt, Hemelsche Vader goet.	13
Het is geschiedt voor desen.	73

K.

Koomt hier wel neerstigh neemen merk. 56

M.

Met arbeydt alle dagen 5

Mijn tongh is nu genegen 7

O.

Onder alle die dieren.	1
Ontschuldigen tot geender tijdt.	14

P.

Proef nu ter tijdt, en ondersoeck u leven	19
---	----

V.

Veel gelucks zy dit jonge paer.	42
Uw soete harpe my verleent.	46
Uyt 's herten grondt, o Schepper mijn.	69

W.

Wat mach u wesen, Godes beeldt.	30
Wilt niet om verre varen.	54.